

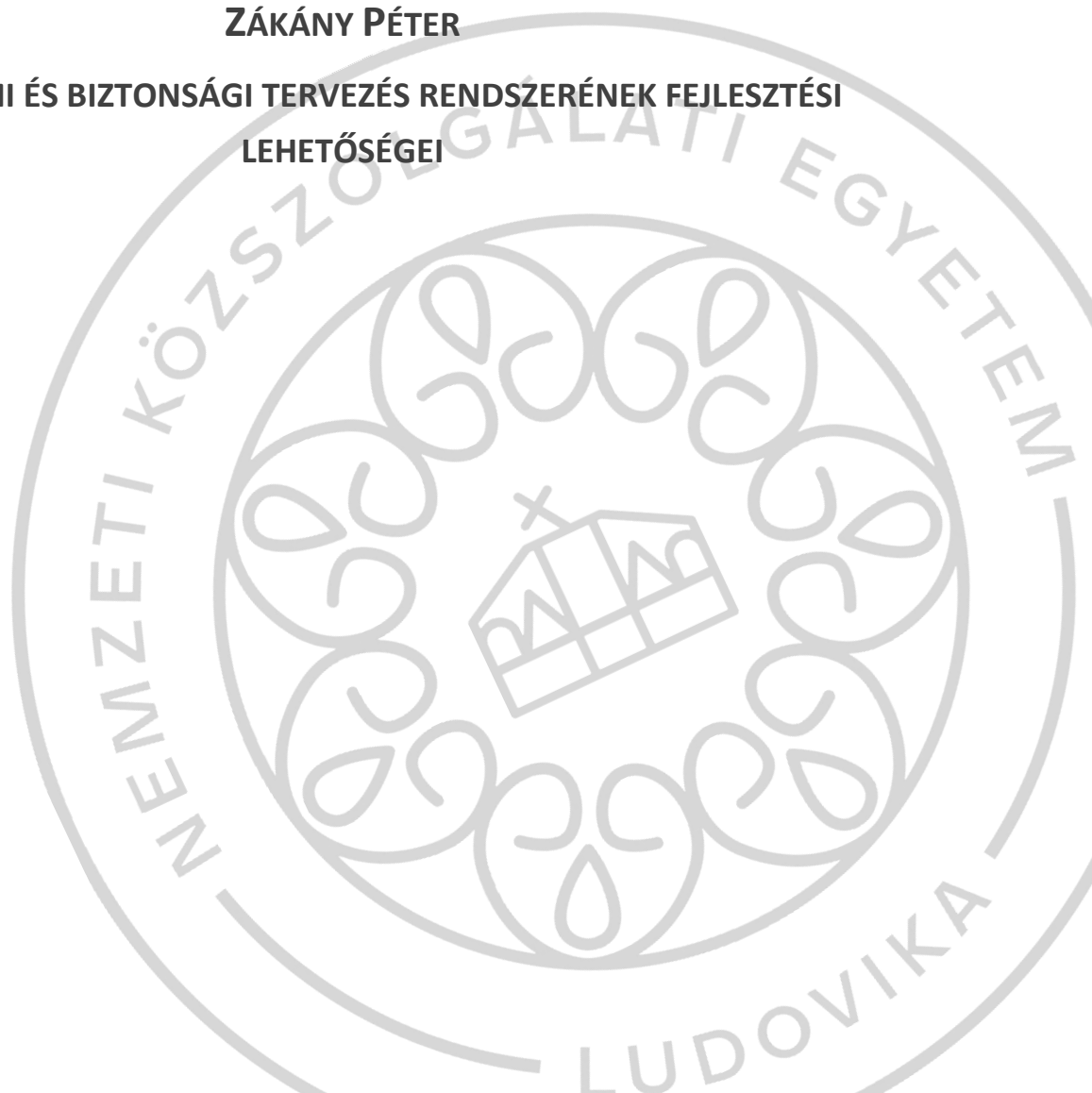
NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
VÉDELMI-BIZTONSÁGI SZABÁLYOZÁSI ÉS KORMÁNYZÁSTANI
KUTATÓMŰHELY

VÉDELMI-BIZTONSÁGI SZABÁLYOZÁSI ÉS
KORMÁNYZÁSTANI MŰHELYTANULMÁNYOK

2024/9.

ZÁKÁNY PÉTER

A VÉDELMI ÉS BIZTONSÁGI TERVEZÉS RENDSZERÉNEK FEJLESZTÉSI
LEHETŐSÉGEI

Rólunk

A műhelytanulmány (working paper) műfaja lehetőséget biztosít arra, hogy a még vállaltan nem teljesen kész munkák szélesebb körben elérhetővé váljanak. Ezzel egyrészt gyorsabban juthatnak el a kutatási részeredmények a szakértői közönséghez, másrészt a közzététel a végleges tanulmány ismertségét is növelheti, végül a megjelenés egyfajta védettséget is jelent, és bizonyítékot, hogy a később publikálandó szövegben szereplő gondolatokat a working paper közzétételekor a szerző már megfogalmazta.

A Védelmi-biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Műhelytanulmányok célja, hogy a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Védelmi-biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Kutatóműhely küldetéséhez kapcsolódó területek kutatási eredményeit a formális publikációt megelőzően biztosítsa, segítve a láthatóságot, a friss kutatási eredmények gyors közzétételét, megosztását és a tudományos vitát.

A beküldéssel a szerzők vállalják, hogy a mű megírásakor az akadémiai őszinteség szabályai és a tudományosság általánosan elfogadott mércéje szerint jártak el. A sorozatban való megjelenésnek nem feltétele a szakmai lektorálás.

A műfaji jellegből adódóan a leadott szövegekre vonatkozó terjedelmi korlát és egységes megjelenési forma nincs, a szerzőtől várjuk az absztraktot és a megjelentetni kívánt művet oldalszámozással, egységes hivatkozásokkal.

A szerző a beküldéssel hozzájárul, hogy a művét korlátlan ideig a sorozatban elérhetővé tegyünk, továbbá vállalja, hogy a working paper alapján megírt végleges szöveg megjelenési helyéről a szerkesztőséget legkésőbb a megjelenéssel egy időben értesíti.

A kiadvány ötletét az MTA Jogtudományi Intézet Law Working Papers sorozatának sikeréből merítettük.

Védelmi-biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Műhelytanulmányok 2024/9.

Szerző:

Zákány Péter ezredes

Szerkesztő:

Dr. Kádár Pál dandártábornok

Kiadja

Nemzeti Közszerológálati Egyetem

Védelmi-Biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Kutatóműhely

Kiadó képviselője

Dr. Kádár Pál dandártábornok

A kézirat lezárva: 2024. augusztus 1.

ISSN 2786-2283

Elérhetőség:

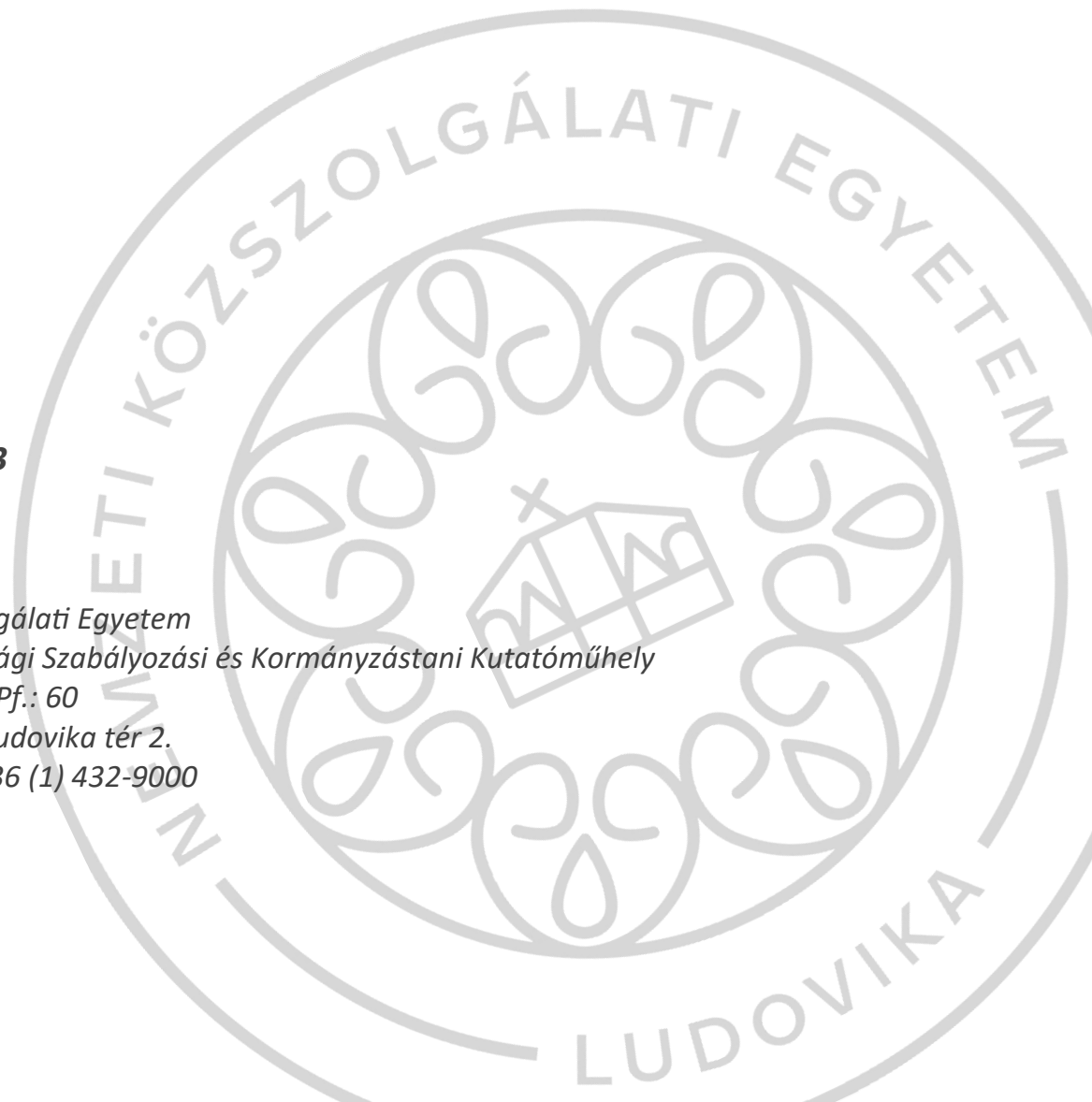
Nemzeti Közszerológálati Egyetem

Védelmi-Biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Kutatóműhely

1441 Budapest, Pf.: 60

Cím: 1083 Bp., Ludovika tér 2.

Központi szám: 36 (1) 432-9000

Zákány Péter:

A VÉDELMI ÉS BIZTONSÁGI TERVEZÉS RENDSZERÉNEK FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEI¹

Bevezetés

A védelmi és biztonsági tervezés fontosságát nem lehet túlbecsülni a nemzetbiztonság szempontjából. Ez a tanulmány arra irányul, hogy feltárja a védelmi biztonsági tervek megvalósulásával kapcsolatos anomáliákat, azaz azokat a rendellenességeket, amelyek gátolják a tervezési és végrehajtási folyamatok hatékonyságát és hatásosságát. A nemzetbiztonság és a védelmi és biztonsági tervezés összefonódása kulcsfontosságú a kihívások és fenyegetések kezelésében, melyek a nemzetközi biztonsági környezet változásaiból fakadnak.

A tanulmány tárgya és célkitűzése

A tanulmány alapvető tárgya a magyar védelmi biztonsági tervezési folyamatok kritikus elemzése, különös tekintettel azokra az anomáliákra, amelyek akadályozzák vagy csökkentik a védelmi biztonsági tervek hatékonyságát, megvalósulását. A cél nem csupán a problémák azonosítása, hanem azok okainak megértése és gyakorlati megoldások, javaslatok kidolgozása is, amelyek elősegíthetik a védelmi biztonsági tervezési rendszer fejlesztését, így növelve Magyarország védelmi képességét és a nemzet biztonságát.

A nemzetbiztonság jelentősége a védelmi és biztonsági tervezésben

A nemzetbiztonság és az azzal kapcsolatos kihívásokra történő felkészülés a védelmi biztonsági tervezés központi eleme. A globalizált világban a biztonsági kihívások és fenyegetések gyorsan változnak, ami megköveteli a védelmi biztonsági tervezési folyamatok folyamatos adaptációját és fejlesztését és a tervek végrehajthatóságának biztosítását. A védelmi tárcán kívül minden más tárcának, illetve kormányzati szervnek, szervezetnek, továbbá a nemzetbiztonsági szervezetek számára elengedhetetlen, hogy időszerű, reális és alkalmazkodóképes terveket dolgozzanak ki, amelyek képesek kezelni a jelenlegi és jövőbeli biztonsági kihívásokat (Nemzeti Biztonsági Stratégia). Az ország védelmének számos összetevője van, amelyek között szoros az összefüggés: a gazdasági, politikai, társadalmi, környezeti, kiber és információs biztonság egyaránt hozzájárul a nemzet átfogó biztonságához.

A védelmi biztonsági tervezés és a nemzetbiztonság közötti kapcsolat kritikus jelentőségű a válságkezelés és különleges jogrendi helyzetek hatékony kezelésében. A Védelmi Igazgatási Hivatal megalakítása (Kormany.hu) például egy lépés ezen összehangolás felé, ami növeli az ország képességét a különböző biztonsági kihívásokra való reagálásra. A nemrégiben létrehozott Védelmi Innovációs és Kutató Intézet (VIKI) innovációs programjai is hozzájárulnak

¹ A TKP2021-NVA-16 számú projekt a Kulturális és Innovációs Minisztérium Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból nyújtott támogatásával, a TKP2021-NVA pályázati program finanszírozásában valósult meg.

a védelmi képességek fejlesztéséhez, biztosítva, hogy Magyarország képes legyen megőrizni versenyelőnyét a nemzetvédelem és biztonság terén.

Ebben a kontextusban a tanulmány arra törekszik, hogy átfogó képet adjon a védelmi és biztonsági tervezés jelenlegi állapotáról, a Nemzeti Biztonsági Stratégiai célok megvalósításának akadályairól, és javaslatokat tegyen a rendszer hatékonyságának és adaptációs képességének növelése érdekében. Az anomáliák feltárása és elemzése kulcsfontosságú lépés ennek elérésében. A tanulmány alapvetően arra törekszik, hogy megvilágítsa azokat a területeket, ahol az eddigi tervezési és végrehajtási folyamatok nem felelnek meg teljes mértékben a kihívásoknak, illetve nem biztosítanak elegendő rugalmasságot és hatékonyságot a gyorsan változó biztonsági környezetben.

A korábban említett anomáliák – mint például a tervezési folyamatok lassúsága, a különböző szervek közötti elégtelen kommunikáció és koordináció, vagy a tervezés során megjelenő proaktivitás hiánya – mind olyan tényezők, amelyek akadályozzák a védelmi képességek optimalizálását és a nemzetbiztonsági célok elérését. Ezek az akadályok nem csak a hatékonyságot csökkentik, de hosszú távon komoly biztonsági kockázatot is jelenthetnek.

A tanulmány egyik célja, hogy konkrét javaslatokat fogalmazzon meg a fennálló problémák kezelésére, amelyek a védelmi és biztonsági tervezési folyamatok javítását célozzák. Kiemelten fontos a tervezési folyamatok felgyorsítása, különösen a nemzetközi biztonsági helyzet fokozott mivoltában, ahol gyors és hatékony reakcióra van szükség. Ebben az összefüggésben a tárcák közötti megfelelő szintű kommunikáció és kooperáció, valamint a párhuzamos munkamódszerek alkalmazása és az alacsonyabb szintű tervdokumentumokból való táplálkozás kulcsfontosságú lehet a hatékonyabb tervezés elérése érdekében.

Az előterjesztett javaslatok figyelembe veszik a jelenlegi nemzetközi biztonsági környezetet, valamint a folyó háborúk és feszültségek okozta kihívásokat. A javasolt intézkedések célja, hogy átmeneti megoldásokat kínáljanak a védelmi és biztonsági tervezés és terv-végrehajtás gyorsítása érdekében, miközben hosszú távon is biztosítják Magyarország védelmi képességeinek fenntartható fejlődését és nemzetbiztonságunk megerősítését.

A tanulmány végkövetkeztetéseiben hangsúlyozza, hogy a folyamatos fejlesztés, az adaptációs képesség és a proaktív hozzáállás nélkülözhetetlen a biztonsági kihívások hatékony kezeléséhez. Az átfogó és részletes elemzés, valamint a konstruktív javaslatok biztosítják, hogy a védelmi és biztonsági tervezés rendszere képes legyen reagálni a jelenlegi és jövőbeli biztonsági környezet által támasztott kihívásokra.

Védelmi és biztonsági tervezés alapjai Magyarországon

A védelmi és biztonsági tervezés alapjai Magyarországon jelentős szerepet kapnak a Védelmi és Biztonsági Tevékenységek Összehangolásáról szóló 2021. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Vbö.), valamint a 400/2022. (X.21.) kormányrendelet által, ahol a jogszabályi keretek meghatározó alapokat biztosítanak és jelentős mérföldkövei a védelmi és biztonsági tervezési rendszer fejlesztésének. Bár létezik, és hatályos dokumentumok a Biztonság- és Védelempolitika Alapelvei, valamint a Nemzeti Biztonsági Stratégia, de azok felülvizsgálata elengedhetetlen egy a hatályos szabályoknak megfelelő, a nemzetközi változásokat lekövető, továbbá korszerű rendszer kialakításához és működtetéséhez.

Jogsabályi keretek

A magyar jogrendszer a védelmi és biztonsági tervezés tekintetében két kulcsfontosságú jogszabályra támaszkodik, melyek az alábbiakban kerülnek általánosságban bemutatásra.

A Vbö. a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról alapelvei

A fejezetcím szerinti Vbö. a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolását szolgálja, különös tekintettel a különleges jogrendi helyzetekre történő összkormányzati felkészülésre, a nemzetbiztonsági kockázatok kezelésére és a válsághelyzetekben való hatékony fellépésre. A törvény alapelvei között szerepel a nemzetbiztonsági kockázatok átfogó elemzése, a válságkezelési képességek fejlesztése, valamint a kormányzati és nem kormányzati szervezetek közötti szoros együttműködés elősegítése. Ezáltal a törvény biztosítja, hogy Magyarország képes legyen megfelelően reagálni a belföldi és nemzetközi biztonsági kihívásokra.

A törvény egyszerre épít a hazai történelmi előzményekre, a korábbi szabályozási és válságkezelési tapasztalatokra, a transzatlanti térségben egyre jellemzőbb átfogó nemzetbiztonsági megközelítésre, a NATO nemzeti ellenálló képesség fejlesztését célzó törekvéseire. A törvény tehát teljesíti az átfogó megközelítést és megalapozza Magyarország védelme és a nemzet biztonságának szavatolását, amivel az ágazati sajátosságokat érintetlenül hagyja, az ágazati irányítás rendszerét továbbra is előtérben kezeli. Továbbá kiemelten koncentrálna a válságkezelésre való felkészülésre és a válsághelyzeti működés koordinációjára a válságkezelési szabályozás egy korszerűbb megközelítését alkalmazva. Megerősíti és fokozza a nem állami szereplők különleges jogrendi felkészültségét és biztonság tudatosságát ezzel is tovább növelve hazánk és nemzetünk biztonságát.

Tudjuk, hogy a hatékony válságkezelés elengedhetetlen feltétele a jellemzően rövid idő alatt megváltozott körülményekhez való gyors alkalmazkodási képesség megléte is, ezért a törvény kidolgozása folyamán kellő hangsúly került az alkalmazkodás ösztársadalmi és egyéni feltételeinek biztosítására is.

A rendelkezések a védelmi és biztonsági feladatellátással kapcsolatos tervezést törvényi szinten önállósított tárgykörre teszik az állami tervezésen belül, de ezzel nem írják felül a meglévő ágazati tervezési rendszereket, hanem az átfogó megközelítést és összkormányzati fellépést igénylő tervezést határozzák meg.

A törvény, mint a védelmi biztonsági tervezés legmagasabb szintű jogszabálya egységes követelményeket határoz meg az összehangolt védelmi és biztonsági fellépéssel és felkészüléssel összefüggő tervezés tekintetében és a komplex biztonsághoz alkalmazkodó tervezés előmozdítása érdekében.

A 400/2022. (X.21.) Korm. rendelet szerepe

A 400/2022. (X.21.) Korm. rendelet a védelmi és biztonsági tervezési rendszer specifikus aspektusaira összpontosít, meghatározva a védelmi tervek kidolgozásának, elfogadásának és végrehajtásának részletes eljárásait. Ennek a rendeletnek a szerepe kritikus a benne szereplő tervek (pl. Biztonság- és Védelempolitika Alapelvei, a Nemzeti Biztonsági Stratégia stb.)

végrehajtásában, mivel keretet biztosít a védelmi erőforrások koordinált és hatékony felhasználásához. A kormányrendelet előírja a különböző szintű tervek készítését a stratégiától kezdve a operatív szintű tervezésig, biztosítva ezzel a kormányzati döntéshozatal támogatását és a védelmi képességek folyamatos fejlesztését.

A kormányrendelet nem szünteti meg (sőt inkább tovább erősíti) a szakmai/szakági ágazati tervezést, egy az ágazatokon átívelő, összehangolt, felső szintű tervezés kereteit biztosítva, egységesen érvényesíti a VBÖ törvény alapvetéseit a védelem és biztonság komplex megközelítéséről. Ennek látható és kézzelfogható eredménye a védelmi és biztonsági célú tervezés, amelyben a Kormány által kidolgozásra és az Országgyűlés által elfogadásra kerül a Biztonság- és Védelempolitika Alapelvei dokumentum, az ennek további kibontására irányuló Nemzeti Biztonsági Stratégia, valamint a részleteket megjelenítő és minősített adatokat is tartalmazható Integrált Védelmi és Biztonsági Iránymutatás. Mindezeket alapul véve a tárcák által kidolgozásra kerülnek az ágazati és fenyegetés-specifikus stratégiák és tervdokumentumok. A kialakított rendszer alkalmazásával az Országgyűlés biztosítja a hosszú távú és elvi szintű védelmi és biztonsági alapvetéseket tartalmazó kereteket, amelyek között a Kormány a Nemzeti Biztonsági Stratégiában hosszú és középtávra megadja a stratégiai céljait. A Stratégia végrehajtását szolgáló kormányzati feladatszabásokra továbbá az ágazati stratégiák és tervdokumentumok kialakítását meghatározó követelmények megadására pedig az Integrált Védelmi és Biztonsági Iránymutatás keretei adnak lehetőséget. A Vbö. törvény felépítésénél és tartalmánál fogva felvázol egy az angolszász tervezési és stratégiaalkotási módszerhez hasonló folyamatot, ahol a tervezés szakmai és titokvédelmi követelményeinek érvényesítése mellett bizonyos tekintetben és fokig biztosítja a nyilvánosság számára a politikai-stratégiai célkitűzések megismerését. Mindezekon felül elősegít egy állandó, de rugalmas tervezési folyamatot és tárcaközi koordinációt (kormányzati célok megvalósulásának előmozdítását), amely biztosítja az egzakt, egymásból következő és egymásra hatással lévő ágazati stratégiaalkotást.

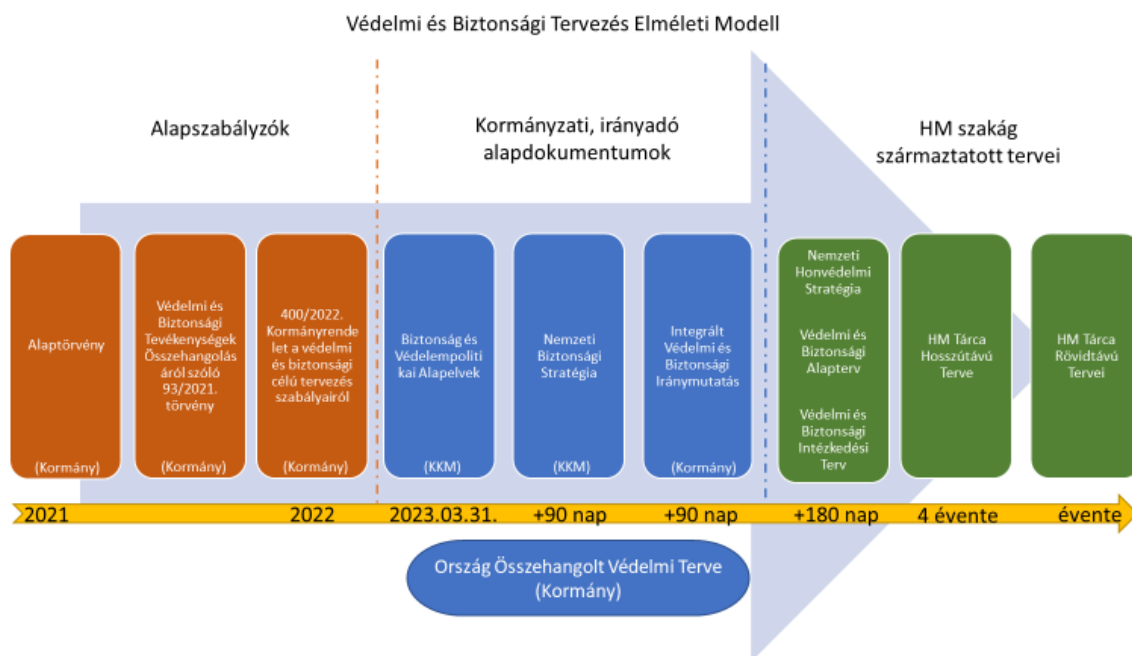
Összegzés

A Vbö. és a 400/2022 Korm. rendelet a védelmi és biztonsági tervezés magyarországi jogszabályi kereteinek alapjait jelentik. Ezek a jogszabályok biztosítják a nemzetbiztonsági kockázatok hatékony kezelését, a válságkezelési képességek fejlesztését és a különböző szintű tervek kidolgozását, melyek elengedhetetlenek Magyarország biztonságának és stabilitásának fenntartásához. Az átfogó és jól strukturált védelmi és biztonsági tervezési rendszer kulcsfontosságú a nemzet biztonsága garantálása elősegítésének, ezen belül a kormányzati célok sikeres végrehajtásának, lehetővé téve, hogy az ország adekvátnan reagáljon a folyamatosan változó biztonsági környezetre.

A tervezési rendszer struktúrája

A magyarországi védelmi és biztonsági tervezési rendszer struktúrája kulcsfontosságú eleme a nemzet biztonsága garantálásának, valamint az ehhez kapcsolódó kitzűzött kormányzati célok hatékony végrehajtásának. A rendszer komplexitása és széles körű integrációja lehetővé teszi, hogy Magyarország adekvátnan reagáljon a bel- és külföldi biztonsági kihívásokra. Ebben a szakaszban a tanulmány részletesen kitér a tervezési rendszer struktúrájára, a benne részt vevő szereplőkre és az ő felelősségeikre, valamint a tervezési folyamat lépéseire.

A magyar védelmi és biztonsági tervezési rendszer egy többszintű, összetett struktúrát alkot, amely több minisztériumot, hivatalos szervet, és a védelmi szektor különböző elemeit foglalja magában. A struktúra lehetővé teszi a stratégiai, operatív és taktikai szintű tervezést, amely összhangban áll a nemzetközi kötelezettségekkel és a nemzeti biztonsági célokkal.

1. Védelmi és Biztonsági Tervezés dokumentum struktúrája, folyamata

Szereplők és felelősségeik

A tervezési rendszerben kulcsszerepet játszanak az állami szervek, mint például a Honvédelmi Minisztérium (HM), a Belügyminisztérium (BM), a Külgazdasági és Külügyminisztérium (KKM), valamint a különféle biztonsági szolgálatok. Minden szereplő saját hatáskörén belül felelős a védelmi és biztonsági tervezési folyamatokért. Tárgy vizsgálva a feladatrendszerket a HM például a katonai védelemmel és védelmi kapacitásfejlesztéssel foglalkozik, míg a BM a belbiztonsági feladatokat koordinálja. A KKM szerepe elsősorban a nemzetközi kapcsolatok biztonsági aspektusainak kezelése.

Kiemelten fontos azonban, hogy minden szervezet egy céllal végzi feladatait, amelyet a Vb. így fogalmaz meg:

1. § Magyarország védelme és biztonsága nemzeti ügy, amelyen a nemzet fennmaradása és fejlődése, a közösségi és az egyéni jogok érvényesülése alapszik, ezért a magyar nemzet védelmével és biztonságának fenntartásával és fejlesztésével összefüggő jogszabályi rendelkezéseket e törvényre figyelemmel kell meghatározni.

3. § (1) Az 1. §-ban foglaltak érvényre juttatásának és szükség esetén Magyarország fegyveres védelmének három pillére

a) a honvédelem rendszere és a Magyar Honvédség (a továbbiakban: Honvédség),

b) a rendvédelem és a rendvédelmi szervek, valamint

c) a nemzetbiztonsági szolgálatok.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szervekkel az 1. §-ban meghatározottak érdekében a közigazgatási szervek kötelesek együttműködni.

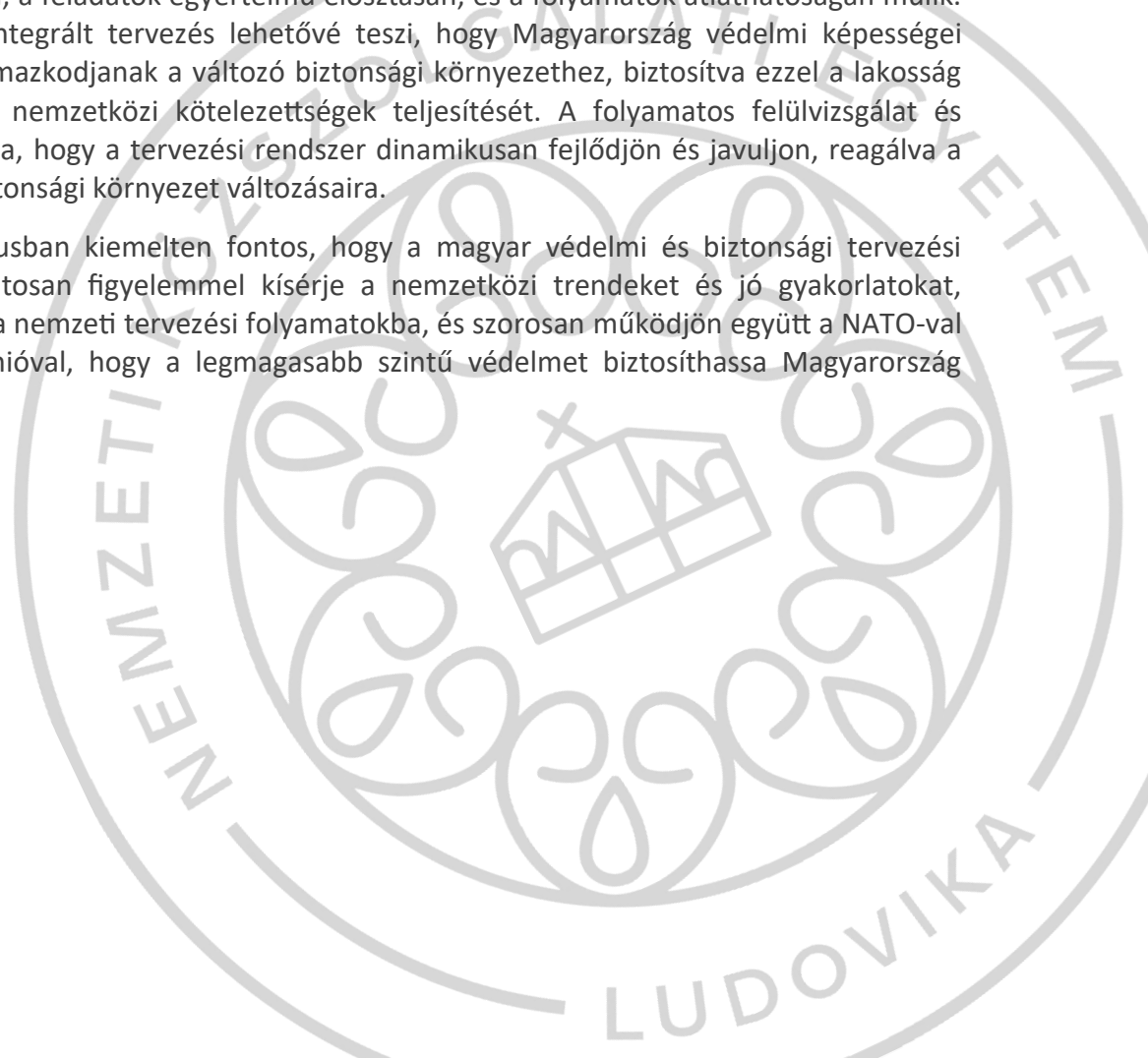
Megállapítható tehát, hogy a bár a tárcáknál különböző szakmai feladatok végrehajtása történik, azonban minden egy irányba mutat, amely Magyarország biztonságának garantálása és biztosítása.

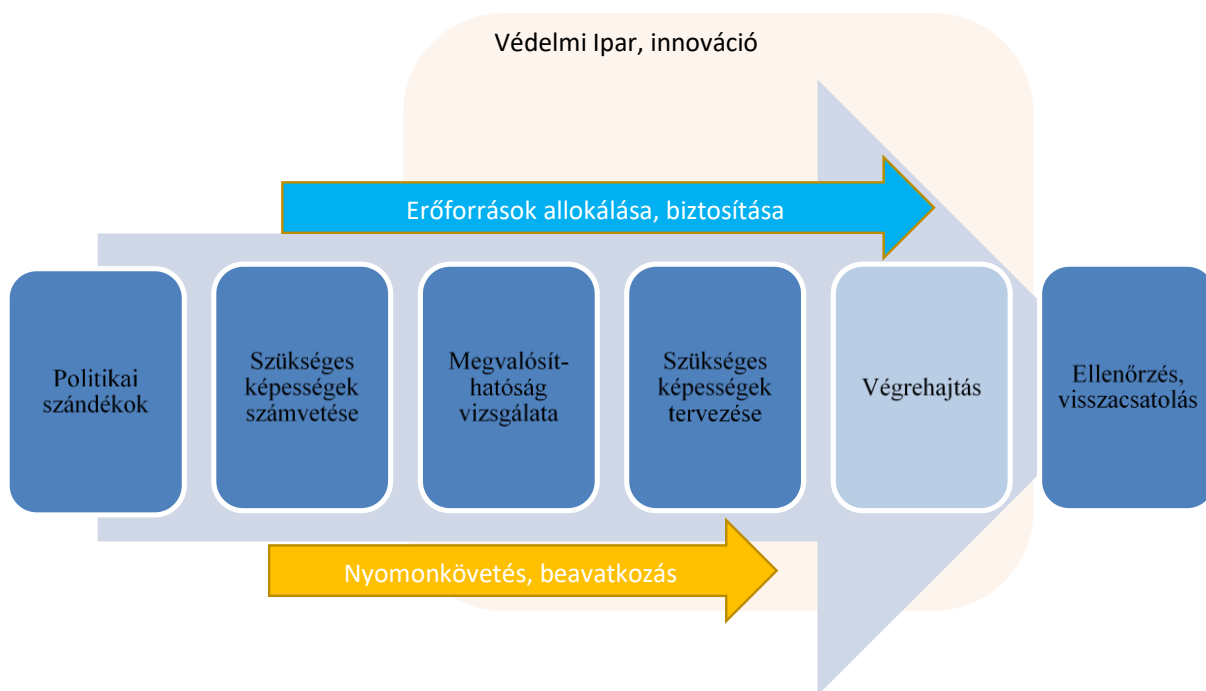
A tervezési folyamat lépései

A tervezési folyamat több alapvető lépésből áll, amelyek a biztonsági környezet értékelésétől kezdődnek, a stratégiai célok meghatározásán át, egészen a konkrét tervek kidolgozásáig és végrehajtásáig terjednek. A folyamat első és talán az egyik legfontosabb lépése a biztonsági környezet folyamatos monitorozása és értékelése, amely alapján meghatározásra kerülnek a védelem politika prioritásai és a célok. Ezt követően a stratégiai tervezés keretében kidolgozásra kerülnek azok a fő irányvonalak és célcsoportok, amelyek mentén a védelmi erőforrásokat allokálni szükséges. Az operatív és taktikai tervezés során ezek a célok részletes, konkrét tervekké alakulnak, amelyek meghatározzák a különböző szervek feladatait, az erőforrások elosztását, és a végrehajtás menetét. A tervezési folyamat záró lépése a tervek felülvizsgálata és értékelése, amely lehetővé teszi a rendszer folyamatos fejlesztését és az új biztonsági kihívásokhoz való alkalmazkodást.

A védelmi és biztonsági tervezési rendszer Magyarországon tehát egy összetett, többszintű struktúrára épül, mely integrálja a különböző állami szervezeteket és minisztériumokat egy közös cél érdekében: a nemzetbiztonság erősítése és a biztonsági kihívásokra való hatékony reagálás. A tervezési rendszer hatékonysága alapvetően a részt vevő szereplők közötti szoros együttműködésen, a feladatok egyértelmű elosztásán, és a folyamatok átláthatóságán múlik. Az ilyen típusú integrált tervezés lehetővé teszi, hogy Magyarország védelmi képességei rugalmasan alkalmazkodjanak a változó biztonsági környezethez, biztosítva ezzel a lakosság biztonságát és a nemzetközi kötelezettségek teljesítését. A folyamatos felülvizsgálat és értékelés biztosítja, hogy a tervezési rendszer dinamikusan fejlődjön és javuljon, reagálva a külső és belső biztonsági környezet változásaira.

Ebben a kontextusban kiemelten fontos, hogy a magyar védelmi és biztonsági tervezési rendszer folyamatosan figyelemmel kísérje a nemzetközi trendeket és jó gyakorlatokat, integrálja ezeket a nemzeti tervezési folyamatokba, és szorosan működjön együtt a NATO-val és az Európai Unióval, hogy a legmagasabb szintű védelmet biztosíthassa Magyarország számára.

2. Védelmi és Biztonsági Tervezés egyszerűsített folyamata

Anomáliák és fejlesztési lehetőségek a védelmi biztonsági tervek kidolgozásában és megvalósulásában

Kommunikációs zavarok

Okok

Az anomáliák okainak mélyebb elemzése során különös figyelmet kell fordítanunk a védelmi és biztonsági tervezési folyamatokban megfigyelhető kommunikációs zavarokra. Ezek a zavarok több tényezőből eredhetnek, amelyek között szerepelnek strukturális, szervezeti és emberi tényezők.

Az elsődleges ok, hogy a védelmi biztonsági tervezést irányító vagy felügyelő szerv bizonyos külső befolyásoló tényezők okán² nem minden esetben képes elgondolt és megtervezett folyamat menedzselésére, így nem lelhető fel a szükséges proaktivitás, amely a szervezeti struktúra merevségéből és az innovatív megközelítések hiányából, vagy egyéb más, a kormányzati működés sokrétegűségéből eredhet. A tervezési folyamatok elindításának késlekedése gyakran kötődik a döntéshozatali mechanizmusok lassúságához, amely akkor jelentkezik, amikor a szükséges információk és erőforrások szétaprózódnak több szervezeti egység között, és nincs egyértelmű vezetés vagy koordináció, vagy a rendszer még nem készült fel a koordinatív tevékenységre.

Ezzel összefüggésben a kormányzati döntések hosszabb időigénye, különösen a biztonsági környezet gyors változása esetén, további akadályt jelent a hatékony és időszerű válaszlépések meghozatalában. A döntéshozatali folyamatok lassúsága megnehezíti a védelmi

² Például kormányzati prioritások megváltozása, vagy szükséges erőforrások átcsoportosítása.

és biztonsági tervezési rendszer adaptációs képességét, csökkentve annak hatékonyságát a kihívások kezelésében.

Továbbá, a kommunikációs zavarok mögött gyakran áll a szervezetek közötti elégtelen együttműködés, ahol minden szereplő a másiktól várja a kezdeményezést, anélkül, hogy saját hatáskörén belül proaktívan hozzálátnának a tervezéshez. Ez a jelenség arra utal, hogy a szervezeti kultúrában hiányzik a közös felelősségvállalás és az összefogás szelleme, ami létfontosságú lenne a nemzetbiztonsági célok elérésében.

A feladatok nem megfelelő komolysággal való kezelése és a tervezési folyamatok fontosságának alábecsülése szintén hozzájárul a kommunikációs zavarokhoz. Ez a hozzáállás arra utal, hogy a védelmi és biztonsági tervezési folyamatokban részt vevő személyzet nem érzi kellőképpen a tevékenységeik stratégiai jelentőségét, ami aláássa az eredményességet és csökkenti a tervek végrehajtásának hatékonyságát és az ebből eredő szükségességét.

Végül, a kommunikációs zavarokat súlyosbíthatja a kormányzati döntések nem kellő ismerete vagy egyes döntések túlságosan zárt körben történő megosztása. Amennyiben a vezetés nem kommunikálja világosan és határozottan az elvárásokat, illetve nem biztosítja a megfelelő irányítást és ellenőrzést, az a tervezési folyamatok elhanyagolásához vezethet.

Ezek a kommunikációs zavarok és azok okai jelentős kihívást jelentenek a magyar védelmi és biztonsági tervezési rendszer számára, melyek hatékony kezelése elengedhetetlen a nemzetbiztonsági kihívásokra való adekvát válaszadás érdekében. A kommunikációs problémák megértése és kezelése kulcsfontosságú lépés a védelmi és biztonsági tervezési rendszer hatékonyságának javítása felé, biztosítva, hogy Magyarország képes legyen eredményesen reagálni a folyamatosan változó biztonsági környezetre.

Következmények

A kommunikációs zavarok a védelmi biztonsági tervezési folyamatokban súlyos következményekkel járnak, amelyek közvetlenül befolyásolják Magyarország védelmi képességét és a nemzetbiztonság általános állapotát. Ezek a következmények több szinten is érezhetők, az operatív hatékonyságtól kezdve a stratégiai döntéshozatalig.

Az első és legnyilvánvalóbb következmény a tervezési és végrehajtási folyamatok lassulása. Amikor a különböző szervek és intézmények közötti kommunikáció akadozik, a döntéshozatali folyamat jelentősen lassul, ami késlelteti a védelmi és biztonsági intézkedések megvalósítását. Ez különösen aggasztó egy olyan dinamikus változó globális biztonsági környezetben, ahol a gyors és hatékony reakciók elengedhetetlenek a nemzeti érdekek védelmében.

A második következmény a tervezési folyamatok ineffektivitása. A szervek közötti információáramlás hiányosságai és a tervezési felelőségek tisztázatlansága miatt a tervezett intézkedések nem feltétlenül tükrözik a valós biztonsági szükségleteket vagy nem optimálisak az adott helyzet kezelésére. Ez nem csak a források pazarlásához vezet, hanem csökkenti a védelmi intézkedések hatékonyságát is.

Harmadik, és talán a legkomolyabb következmény, hogy a kommunikációs zavarok által okozott koordinációs hiányosságok negatívan befolyásolják Magyarország rezilienciáját és a megfelelő mértékű és sebességű reagálási képességét. Egy jól koordinált védelmi erőfeszítés

elengedhetetlen a kihívások és fenyegetések hatékony kezeléséhez, és a kommunikációs hiányosságok ezen a területen komoly biztonsági kockázatokhoz vezethetnek.

Negyedik következményként a szervezeti morál és elkötelezettség csökkenése is megemlíthető. Ha a tervezési és végrehajtási folyamatokat a résztvevők felesleges időpocsékolásnak vagy nem megfelelő komolyságú feladatoknak élik meg, az csökkenti a munka iránti elkötelezettséget és az eredményekben való bizalmat. Ez negatívan befolyásolhatja a szervezetek teljesítményét és a védelmi képességek fejlesztésére irányuló törekvéseket.

Végül, a kommunikációs zavarok és a hozzájuk kapcsolódó következmények felerősíthetik azt téves látszatot, hogy nincs kormányzati szándék a követelmények érvényesítésére. Amennyiben nincs világos irányítás és következetes kommunikáció a védelmi és biztonsági tervezés fontosságáról, úgy a szervezetek és az egyének hajlamosak lehetnek alábecsülni tevékenységeik jelentőségét, ami tovább súlyosbítja a problémákat.

Összességében a kommunikációs zavarok és azok következményei jelentősen akadályozzák a magyar védelmi és biztonsági tervezési folyamatának hatékonyságát. Az ilyen típusú kommunikációs akadályok leküzdése kulcsfontosságú lépés a rendszer javításának irányába, mivel lehetővé teszi az erőforrások hatékonyabb felhasználását, javítja a szervezeti koordinációt és növeli a kritikus döntéshozatali folyamatok sebességét és hatékonyságát. Az integrált kommunikációs stratégiák kidolgozása és bevezetése, valamint a szervezeti kultúra fejlesztése, amely elősegíti a proaktivitást és a kölcsönös felelősségvállalást, elengedhetetlen a magyar védelmi rendszer kihívásainak hatékony kezeléséhez. Ezen intézkedések révén Magyarország javíthatja védelmi állékonyságát és növelheti nemzetbiztonsági képességeit a változó globális biztonsági környezetben.

Példák, esettanulmányok és a rendszer fejlesztésének lehetőségei

Az anomáliák vizsgálata során értékes betekintést nyújthatnak konkrét esettanulmányok, amelyek bemutatják, hogyan jelentkeznek ezek a problémák a gyakorlatban, és milyen hatással vannak a védelmi biztonsági tervezési folyamatokra. Ezek az esetek tükrözhetik a korábban tárgyalt kommunikációs zavarokat, beleértve a rendszer elindításának elmaradását, a lassú folyamatokat, a szervezetek közötti koordinációs hiányosságokat, valamint a tervezési feladatok nem megfelelő kezelését.

Egy esettanulmány lehet például a védelmi biztonsági tervezési folyamatokat érintő kormányzati döntéshozatal. Itt a döntések lassúsága különösen kritikus lehet, amikor sürgős védelmi intézkedésekre van szükség. Példa erre egy nem várt biztonsági incidens, amely gyors választ igényel, ám a döntéshozatali mechanizmusok lassúsága miatt a válaszadás késlekedik, ami növelheti a biztonsági kockázatokat és csökkentheti a védelem hatékonyságát.

Másik esettanulmány lehet az összkormányzati együttműködés hiányosságait feltáró vizsgálat, ahol a védelmi biztonsági tervezést érintő különböző minisztériumok és szervezetek közötti koordináció hatékonyságait lehet bemutatni. Ez esetben egy konkrét projekt vagy program végrehajtása során a szükséges információcserék és együttműködések elmaradása miatt akadályokba ütközhet a tervezési folyamat, ami jelentősen csökkentheti a projekt sikerességét és hatékonyságát.

További példaként vizsgálható a tervezési feladatok alábecsülése és azok nem megfelelő komolysággal való kezelése, a tervező rendszerben való hit torzulása, vagy hiánya. Ebben az esetben a tervezési folyamatot végző szakmai állomány nem tulajdonít elegendő fontosságot a védelmi biztonsági tervezési rendszer működtetésének az abban készülő tervek kidolgozásának, ami alááshatja a tervezés minőségét és hozzájárulhat a védelmi készenlét hiányosságaihoz.

Az esettanulmányok és a konkrét példák világossá teszik, hogy a kommunikációs zavarok és az ezekből eredő anomáliák jelentős hatással vannak a védelmi és biztonsági tervezési folyamatokra Magyarországon. Ezek az esetek rávilágítanak arra, hogy a hatékony kommunikáció és az összehangolt együttműködés kulcsfontosságú tényezők a védelmi és biztonsági tervezés sikerességéhez. A fent említett anomáliák kezelése és a kommunikációs rendszerek javítása nélkülözhetetlen lépések a nemzetbiztonsági kihívások hatékony kezelése és a védelmi képességek optimalizálása érdekében.

Összegzés

A kommunikációs zavarok és az ebből adódó anomáliák jelentős akadályai a hatékony védelmi biztonsági tervezésnek és ezzel párhuzamosan a megfelelő felkészítés, felkészültség és probléma kezelési képességnek. Ezek az anomáliák megakadályozzák, hogy a védelmi rendszer rugalmasan és időben reagáljon a nemzetbiztonsági kihívásokra. A fent említett források alapján kulcsfontosságú a kommunikációs csatornák javítása, a feladatok és felelőségek világos meghatározása, és a tervezési folyamatok gyorsítása. Ezen túlmenően, az új kezdeményezések, mint például a Védelmi Innovációs Kutatóintézet által vezetett programok, új lehetőségeket nyújthatnak a tervezésben alkalmazható innováció és a hatékonyság javítására a védelmi és biztonsági tervezési folyamatok optimális menedzsmentjében. A cél, hogy olyan rendszert alakítsunk ki, amely képes azonnal és hatékonyan reagálni a változó biztonsági környezetre, miközben maximalizálja a rendelkezésre álló erőforrásokat és képességeket. Az ilyen típusú proaktív megközelítés és a kommunikációs akadályok leküzdése elengedhetetlen a Magyarország előtt álló védelmi kihívások sikeres kezeléséhez.

Szervezeti fejlesztés lehetőségei

Strukturális problémák azonosítása

A strukturális problémák gyakran erednek a szervezeti felépítésből és a működési mechanizmusokból. Ezek közé tartozik a döntéshozatali folyamatok centralizáltsága, a hierarchikus struktúrák merevsége, valamint az információáramlás és a felelősségi körök nem megfelelő meghatározása. A szervezetekben gyakran hiányzik a rugalmasság, ami szükséges lenne a gyorsan változó biztonsági kihívásokhoz való alkalmazkodáshoz. Emellett az egyes részlegek közötti munkamegosztás gyakran nem optimális, ami redundanciákat és hatékonysági veszteségeket eredményez.

Hatás a tervezési folyamatra

Ezek a strukturális problémák közvetlenül és jelentősen befolyásolják a tervezési folyamatokat. A merev struktúrák és a lassú döntéshozatal akadályozzák a gyors reagálást és adaptációt, melyek elengedhetetlenek a modern védelmi környezetben. A nem megfelelően

meghatározott információáramlás és felelősségi körök zavarokat okoznak a tervezési és végrehajtási fázisokban, ami csökkenti a tervek relevanciáját és hatékonyságát.

Az információáramlás hiányosságai különösen kritikusak, mivel a védelmi és biztonsági tervezés során elengedhetetlen a különböző szintek és szervezeti egységek közötti szoros együttműködés és kommunikáció. A hiányzó vagy késedelmes információ megnehezíti a helyzetek pontos értékelését és az adekvát stratégiai döntések meghozatalát.

A strukturális problémák emellett korlátozzák a szervezetek képességét a külső változásokra való proaktív reagálásra. A merev hierarchikus rendszerek gyakran akadályozzák az innovatív megoldások bevezetését és a kreatív gondolkodást, ami létfontosságú lenne a védelmi kihívások hatékony kezelésében.

A megoldás részben a szervezeti struktúrák és folyamatok átalakításában rejlik, ami magában foglalja a döntéshozatal decentralizálását, a rugalmasság növelését, valamint a felelősségi körök és információáramlás világos meghatározását. Ezen változtatások célja, hogy növeljék a védelmi és biztonsági tervezési folyamatok adaptivitását, hatékonyságát és relevanciáját, lehetővé téve a gyors és hatékony reagálást a változó biztonsági környezetre.

Összességében, a strukturális problémák a védelmi biztonsági tervezési folyamatokban komoly akadályt jelentenek a hatékonyság, rugalmasság és adaptáció szempontjából. Ezek az akadályok közvetlenül befolyásolják a tervezési folyamat hatékonyságát, lassítják a döntéshozatalt, korlátozzák a szervezetek innovációs képességét és akadályozzák a gyors reagálást a változó biztonsági környezetre. A megoldások között szerepel a szervezeti struktúrák átalakítása, a döntéshozatal decentralizálása, a kommunikációs csatornák javítása és a felelősségi körök egyértelműbb meghatározása, amelyek hozzájárulhatnak a tervezési folyamatok javításához és a védelmi képességek növeléséhez.

Erőforrás és technológiai korlátok

A védelmi és biztonsági tervezés területén az erőforrások és a technológiai korlátok jelentős kihívást jelentenek, különösen a gyorsan változó globális biztonsági környezet fényében. Az erőforrás-gazdálkodásban felmerülő problémák közé tartozik a szükséges pénzügyi, emberi és technológiai erőforrások korlátozott rendelkezésre állása. A modern védelmi technológiák fejlesztése és integrálása magas költségekkel jár, amelyeket a költségvetési korlátok tovább nehezítenek. Ezenkívül a szakképzett munkaerő hiánya – különösen a kiberbiztonság és a technológiai innováció területén – akadályozza a védelmi képességek fejlesztését és modernizálását.

A technológiai korlátok között szerepel a meglévő rendszerek elavulása, az interoperabilitás hiánya a különböző rendszerek és eszközök között, valamint az új technológiák integrálásának kihívásai. Ezek a korlátok korlátozzák a védelmi erők rugalmasságát és reagálási képességét, csökkentve ezzel a nemzetbiztonsági fenyegetésekkel szembeni hatékonyságot.

Az erőforrás-gazdálkodásban felmerülő kihívások kezelése érdekében szükség van a forrásallokáció optimalizálására, a költséghatékony technológiai megoldások kiaknázására, és a szakemberképzés megerősítésére. A technológiai innováció és a kiberbiztonság területén való beruházás, valamint a nemzetközi együttműködés és partnerségek kiépítése kulcsfontosságú lehet a korlátok leküzdésében és a védelmi képességek fejlesztésében.

A védelmi és biztonsági tervezési folyamatok hatékonyságának növelése érdekében létfontosságú a rendelkezésre álló erőforrások hatékony és célzott felhasználása, a technológiai fejlődés nyomon követése és adaptálása, valamint az emberi erőforrások fejlesztése. Az erőforrások és technológiai korlátok kezelése komplex feladat, amely integrált megközelítést és a szervezeti, pénzügyi és technológiai stratégiák összehangolását igényli a nemzetbiztonsági kihívások hatékony kezelése érdekében.

Az anomáliák okainak vizsgálata

A védelmi és biztonsági tervezési folyamatokban felmerülő anomáliák gyökerei átfogóan értékelhetők, ha figyelembe vesszük a kommunikációs, szervezeti, és koordinációs hiányosságokat. Az említett anomáliák között szoros összefüggések figyelhetők meg, melyek a rendszer általános hatékonyságát befolyásolják.

Összefüggések az anomáliák között

A védelmi és biztonsági tervezési folyamatokban felmerülő anomáliák gyökerei átfogóan értékelhetők, ha figyelembe vesszük a kommunikációs, szervezeti, és koordinációs hiányosságokat. Az említett anomáliák között szoros összefüggések figyelhetők meg, melyek a rendszer általános hatékonyságát befolyásolják.

Az elsődleges probléma, hogy a tervezést irányító/felügyelő szerv nem képes kellő proaktivitással megvalósítani, ami gyakran a szervezeti struktúrák merevségéből és a felelőségek nem egyértelmű meghatározásából ered. Ez közvetlenül kapcsolódik a lassú folyamatokhoz, melyek gyakran a kormányzati döntéshozatal elhúzódásából fakadnak, következésképpen akadályozva a gyors és hatékony válaszadást.

A harmadik anomália, hogy a szereplők egymás lépéseire várnak, szintén a kommunikációs és koordinációs hiányosságokra vezethető vissza. Ez a helyzet fokozza a döntéshozatali folyamatok lassúságát, és csökkenti az együttműködés hatékonyságát.

Negyedszer, a tervezési feladatok nem megfelelő komolysággal való kezelése és az, hogy a szervezetek nem érzik a tervezési folyamat és a kidolgozott tervek fontosságát, a szervezeti kultúra hiányosságaiból ered. Ez a hozzáállás alázza a tervezési folyamatok értékét és a végrehajtás minőségét, valamint közvetlenül a megvalósítást.

Ötödször, a tervezési folyamatot végrehajtók által érzékelt felesleges időpocsékolás gyakran az elégtelen tájékoztatás és felkészítés következménye, ami tovább erősíti a kommunikációs hiányosságokat.

Végezetül, a kormányzati szándék hiánya a követelmények szigorú betartására, valamint a megfelelő minőségű tervezés végrehajtására, a vezetési és koordinációs problémákra utal. Ez a hiányosság közvetlenül befolyásolja a tervezési folyamatok összehangolását és a tervek végrehajtásának minőségét.

Ezek az összefüggések világosan mutatják, hogy a kommunikációs, szervezeti, és koordinációs problémák szorosan összekapcsolódnak, és komplex módon befolyásolják a védelmi és biztonsági tervezési folyamatokat. Az egyes anomáliák nem izoláltan kezelendők, hanem egy összetett rendszer részeként, ahol a változtatásoknak a teljes struktúrát figyelembe véve kell megtörténniük a hatékonyság és a nemzetbiztonság javítása érdekében.

Hatékonyabb védelmi biztonsági tervezés és felkészülés felé

A hatékonyabb védelmi biztonsági tervezés felé vezető út alapvető eleme a kommunikáció és a koordináció javítása. Ennek elérése érdekében konkrét javaslatok és stratégiák kidolgozása szükséges, amelyek középpontjában az alább kifejtett részrendszerek állnak.

Integrált kommunikációs platformok fejlesztése

Az integrált kommunikációs platformok fejlesztése elengedhetetlen a hatékony védelmi biztonsági tervezés folyamatának menedzsmentje, valamint a végrehajtás megvalósítása tekintetében. Ezen platformok célja, hogy egységes, átfogó kommunikációs környezetet biztosítsanak, ahol a különböző szinteken dolgozó személyzet zökkenőmentesen oszthat meg információkat, erősítve ezzel a döntéshozatali folyamatokat és a tervezési munkát. Az ilyen típusú rendszerek bevezetése elősegíti a gyors és biztonságos adatcsere megvalósítását, lehetővé téve a védelmi erők számára, hogy időben reagáljanak a biztonsági kihívásokra, javítva a koordinációt a különböző egységek és szintek között.

Rendszeres koordinációs értekezletek

A rendszeres koordinációs értekezletek megszervezése kulcsfontosságú a védelmi biztonsági tervezés folyamatának hatékonyságához. Ezek az értekezletek lehetőséget biztosítanak a különböző szintű döntéshozók, tervezők és érintett szervezetek képviselői számára, hogy rendszeresen találkozzanak, megvitassák az aktuális tervezési kihívásokat, megosszák a legjobb gyakorlatokat és koordinálják a közös célok eléréséhez szükséges erőfeszítéseket. Ezek az értekezletek elősegítik a stratégiai célok és prioritások egységes megértését, valamint a szervezetek közötti együttműködés erősítését, ami növeli a védelmi és biztonsági tervezési folyamatok átláthatóságát és hatékonyságát. Az ilyen típusú rendszeres kommunikációs fórumok elengedhetetlenek a komplex és gyorsan változó biztonsági környezetben, ahol a gyors reagálás és a hatékony döntéshozatal kulcsfontosságú a nemzetbiztonsági kihívások kezelésében.

Közös képzési programok

A közös képzési programok kiemelt jelentőséggel bírnak a kommunikáció és koordináció javításában a védelmi biztonsági tervezési folyamatok kontextusában. Ezek a programok célzottan fejlesztik a különböző szervezetek közötti együttműködési készségeket, elősegítik a közös cél és nyelv megértését, valamint erősítik a különböző szervek közötti bizalmat és koherenciát. A közös képzések révén a résztvevők jobban megértik egymás szerepét, feladatait és kihívásait, ami hozzájárul az egységes védelmi szemlélet kialakításához és a hatékonyabb információáramláshoz a tervezési és végrehajtási folyamatokban.

Hatásköri és felelősségi körök világos meghatározása

A hatásköri és felelősségi körök világos meghatározása és annak betartása elengedhetetlen a hatékony védelmi és biztonsági tervezéshez. Ez magában foglalja a szerepek pontos körvonalazását, a feladatok egyértelmű elosztását, és a döntéshozatali hatáskörök meghatározását minden szinten. Ezen intézkedések révén a kommunikáció javul, a redundancia csökken, és minden érintett pontosan tisztában van saját feladataival és azok hatókörével. Ez a struktúra növeli a tervezési folyamatok átláthatóságát, elősegíti az eredményes együttműködést, és hozzájárul a gyorsabb döntéshozatalhoz és problémamegoldáshoz.

Technológiai fejlesztések és innováció

A technológiai fejlesztések és innováció területén való előrehaladás elengedhetetlen a védelmi és biztonsági tervezési folyamatok hatékonyságának növelése szempontjából. Az új technológiák, mint például az adatelemzés, mesterséges intelligencia, valamint a kibervédelem fejlesztései kritikus szerepet játszhatnak a fenyegetések azonosításában, elemzésében és kezelésében. A kommunikációs eszközök és platformok fejlesztése elősegítheti a zökkenőmentes és biztonságos adatmegosztást a különböző védelmi szervezetek között, növelve ezzel a koordinációs képességeket. Az innovatív technológiai megoldások bevezetése és a folyamatos kutatás-fejlesztés támogatása lehetővé teszi a honvédség számára, hogy lépést tartson a gyorsan változó biztonsági kihívásokkal, és hatékonyan alkalmazkodjon az új fenyegetésekhez.

Erőforrás-gazdálkodás és technológiai fejlesztések

A hatékonyabb védelmi biztonsági tervezés felé tett lépések között az erőforrás-gazdálkodás és a technológiai fejlesztések kiemelt szerepet kapnak. Az innováció és hatékonyság fokozásának lehetőségei többek között a legújabb technológiák alkalmazásában, a folyamatos kutatás-fejlesztési tevékenység támogatásában, valamint a digitális átalakulás elősegítésében rejlenek. Ezek a lépések nem csak a védelmi képességek megerősítéséhez járulnak hozzá, hanem elősegítik a gyorsabb és rugalmasabb reagálást a biztonsági kihívásokra, valamint a források hatékonyabb felhasználását is. A modernizációs folyamatok és az innovatív megoldások bevezetése létfontosságúak a kihívásokra történő felkészülés, továbbá a beavatkozás reakció idejének csökkentése és mértékének, minőségének megteremtése és ezáltal a nemzet biztonságának garantálása tekintetében és ezzel párhuzamosan az ország védelmében részvevő erők készenlétének fenntartása szempontjából.

Digitális képességek fejlesztése

Az informatika rohamos fejlődése az egész társadalmat gyökeresen átalakítja, s ebben az állandóan változó világban csak az érezheti otthon magát, aki érti a változásokat, s azok mozgató elemeit. A mesterséges intelligencia (AI) és a gépi tanulás (ML) alkalmazása a hírszerzési adatok elemzésében és a kiberfenyegetések azonosításában jelentős előrelépést jelenthet. Ezek a technológiák képesek a hatalmas adathalmazok gyors feldolgozására, így elősegítve a döntéshozatali folyamatok hatékonyságát.

A digitális kompetenciákat egy megközelítés szerint öt területre lehet felosztani:

- Információ gyűjtése, felhasználása, tárolása;
- Digitális, internet alapú kommunikáció;
- Digitális tartalmak létrehozatala;
- Problémamegoldás, gyakorlati alkalmazás;
- IT biztonság.

Ezen tartalmak folyamatos alkalmazása, fejlesztése lehetővé teszi, hogy a döntések előkészítése, megalapozása megfelelő sebességgel és pontossággal történjen és így a döntések a lehető legoptimálisabbak legyenek és a helyzet kezelését legmegfelelőbben szolgálják.

Hálózati védelem és kiberbiztonság

A kiberbiztonsági rendszerek fejlesztése és a védelmi hálózatok megerősítése alapvető a modern hadviselésben. A kiberbiztonsági incidensek azonnali észlelése és kezelése, valamint a támadásokkal szembeni ellenálló képesség növelése kulcsfontosságú.

A képességek megalapozását az aktuális, érvényes Nemzeti Biztonsági Stratégia is meghatározza, illetve keretet biztosít a fejlesztésekhez az alábbiak szerint:

„Magyarországnak készen kell állnia a kibertérben jelentkező kihívások, kockázatok és fenyegetések kezelésére, a megfelelő szintű kiberbiztonság garantálására, a kibervédelmi feladatok ellátására, a nemzeti létfontosságú információs infrastruktúra zavartalan működésének biztosítására. Elsődleges feladat a kibertérben ténylegesen jelentkező vagy potenciális kihívások, kockázatok és fenyegetések azonosítása és nyomon követése, a kormányzati koordináció erősítése, a kibertér jogi szabályozásának fejlesztése, a felhasználók biztonságtudatos viselkedésének elősegítése, a kormányzati infokommunikációs rendszerek, a nemzeti létfontosságú információs infrastruktúra, a minősített információk és a nemzeti adatvagyron védelmének erősítése, valamint a kiberbiztonsággal kapcsolatos nemzetközi együttműködés bővítése. A katonai kibervédelmet növekvő mértékben alkalmassá kell tenni a haderő kinetikus műveleteinek kibertérbeli támogatására, ki kell alakítani a kibernműveletekben alkalmazható offenzív képességeket. Ennek érdekében fejleszteni kell a Magyar Honvédség kibervédelmi és kibernműveleti erőit.

Elengedhetetlen a nemzeti kibervédelmi képességek hazai bázisú kutatás-fejlesztéssel megalapozott erősítése, a korszerű technikai eszközök biztosítása. A kibervédelmi feladatok összetettsége miatt partnerséget kell kialakítani az állami és a magánszektor szereplői, az oktatási és a tudományos intézmények és az egyéni felhasználók között.

A mesterséges intelligencia szerepe a jelen és a jövő fejlesztései szempontjából rendkívüli jelentőségű, ezért ki kell terjeszteni alkalmazását. Koncentrálni kell azokat az infrastrukturális és humán erőforrásokat, amelyek megfelelő jogi és felelősségi környezet kialakításával lehetővé teszik a mesterséges intelligencia-alapú rendszerek fejlesztését és biztonságos üzemeltetését.

A kibertérrel kapcsolatos kihívások hatékony kezelése nemzetközi együttműködés nélkül elképzelhetetlen. Aktívan részt veszünk a globális kibertérben való felelős viselkedést szabályozó normák és a globális kiberbiztonság fokozására szolgáló bizalomerosztó intézkedések kidolgozására és végrehajtására irányuló nemzetközi erőfeszítésekben.”

Távoli érzékelés és megfigyelés

A távérzékelés olyan adatgyűjtési és feldolgozási eljárásokat foglal magába, amelyek során tárgyról, területekről és jelenségekről, különböző módszerekkel, eszközökkel és távolságból, közvetve, gyűjtünk és rögzítünk adatokat. A távérzékelés, mint folyamat kiterjed az adatok feldolgozási folyamatára is, amellyel azokat értelmezzük, elemezzük, mérjük, ilyen módon nyerve az adatokból információkat.

A távérzékelésen alapuló adatnyerési módszerek néhány szempontból jelentős előnnyel rendelkeznek más módszerekkel szemben. Többek között nagy kiterjedésű, vagy más eljárásokkal nehezen hozzáférhető területekről lehet rövid időn belül nagymennyiségű térbeli és fizikai adathalmazhoz jutni. Az adatsorok reprodukálhatók, az idősoros adatok rövid időn

belül újra előállíthatók, segítve ezzel az adatok naprakészségét. Az eljárások során a megfigyelt objektumok fizikai tulajdonságait a módszerek nem befolyásolják, nem módosítják.

A drónok és műholdas technológiák fejlesztése és alkalmazása lehetővé teszi a kritikus területek folyamatos megfigyelését, javítva a korai figyelmeztetési képességeket és az operatív tervezést.

Energiagazdálkodás és fenntarthatóság

Az energiahatékonyság növelése és az alternatív energiaforrások, mint például a napenergia vagy a taktikai nukleáris reaktorok felhasználása, csökkentheti a védelmi és biztonsági műveletek költségeit és javíthatja a fenntarthatóságot. Bár ezek alkalmazása a védekezés tervezésében és végrehajtás nem minden területén lelhető fel, azonban ezen jövőbe mutató eljárásokkal kell biztosítanunk a korszerű védelmi rendszerek kialakítását és nemzetközi trendekhez, képességekhez történő igazodást, ezzel is a védelmi rendszerek adaptációs képességének biztosítását.

Ezek a példák rámutatnak arra, hogy a védelmi és biztonsági tervezés területén az innováció és a technológiai fejlesztések hogyan járulhatnak hozzá a hatékonyság növeléséhez és a védelmi képességek megerősítéséhez.

Következtetések

A tanulmány átfogó elemzése rávilágított a magyar védelmi és biztonsági tervezési rendszer jelenlegi állapotára, azonosítva a kommunikációs zavarokat, szervezeti hiányosságokat, erőforrások és technológiai korlátokat jelentő kihívásokat. Megállapítottuk, hogy a hatékony kommunikáció, koordináció, és az innovatív technológiák alkalmazása kulcsfontosságú a védelmi képességek javításában.

Javaslatokban kiemeltem az integrált kommunikációs platformok fejlesztésének, a rendszeres koordinációs értekezletek szervezésének, és a közös képzési programok indításának fontosságát. Rámutattam a technológiai fejlesztések és az innováció előmozdításának szükségességére a védelmi és biztonsági tervezés hatékonyságának növelése érdekében.

A jövőbeli kutatási irányvonalaknak a mesterséges intelligencia, a kiberbiztonság, és a távoli érzékelés területére kell összpontosítaniuk, hogy elősegítsék a modern fenyegetésekkel szembeni hatékony válaszadást. A tervezési folyamatok jövője felé a digitális átalakulás felgyorsítása és a szervezeti rugalmasság növelése irányába mutat.

Ez a tanulmány alapot nyújt a további fejlesztésekhez, és iránytűként szolgálhat a magyar védelmi és biztonsági tervezési rendszer modernizációjához, biztosítva, hogy az ország képes legyen megfelelően reagálni a gyorsan változó globális biztonsági környezetre.

Források

Megalakul a Védelmi Igazgatási Hivatal - Kormany.hu

Stepper, Péter: Szuverenitás és védelmi képességek: Miről szól az új Nemzeti Biztonsági Stratégia? 2020/7. Antall József Knowledge Centre (ajtk.hu)

VIKI Védelmi Innovációs Kutatóintézet - Defenseinnovation.hu

ZÁKÁNY_Péter: _A védelmi és biztonsági tervezés rendszerének alapvetései összefüggések feltárása a NATO és a hazai tervezési rendszerben. NKE Védelmi-Biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Műhelytanulmányok 2022/11.
[https://hhk.uni-nke-hu/VBSZKK_MT_2022_11_Z%C3%81K%C3%81NY_P%C3%A9ter_A%20v%C3%A9delmi%20%C3%A9s%20biztons%C3%A1gi%20tervez%C3%A9s%20rendszer%C3%A9nek%20alapvet%C3%A9sei%20%C3%B6sszef%C3%BCgg%C3%A9sek%20felt%C3%A1r%C3%A1sa%20a%20NATO%20%C3%A9s%20a%20hazai%20tervez%C3%A9si%20rendsze%20\(3\).pdf](https://hhk.uni-nke.hu/document/hhk-uni-nke-hu/VBSZKK_MT_2022_11_Z%C3%81K%C3%81NY_P%C3%A9ter_A%20v%C3%A9delmi%20%C3%A9s%20biztons%C3%A1gi%20tervez%C3%A9s%20rendszer%C3%A9nek%20alapvet%C3%A9sei%20%C3%B6sszef%C3%BCgg%C3%A9sek%20felt%C3%A1r%C3%A1sa%20a%20NATO%20%C3%A9s%20a%20hazai%20tervez%C3%A9si%20rendsze%20(3).pdf)

2021. évi XCIII. törvény a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról

400/2022. (X.21.) Korm. rendelet a védelmi és biztonsági célú tervezés szabályairól

38/2012. (III. 12.) Korm. rendelet a kormányzati stratégiai irányításról

1162/2020. (IV. 21.) Korm. határozat Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról

1393/2021 (VI. 24.) Korm. határozat Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiájáról

